

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΒΡΑΓΓΙΑΝΑ

(ΕΛΛΗΝΟΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΓΡΑΦΩΝ)

1661-1781

ΟΣΙΟΣ
ΕΥΓΕΝΙΟΣ
ΑΙΤΩΛΟΣ

1597 - 1642

ΑΙΜΑΚΤΑΧΙΟΣ
Ο. ΓΟΡΔΙΟΣ
1654 - 1729

ΚΑΛΥΑΝΤΙΟΝΗΣ

1775 - 1809

«Όποιος τον τόπο μας τιμά,
μες στην ψυχή μας μπαίνει,
και στους ανθρώπους φωτεινό
παράδειγμα θα μένει!».

N.A

Εφημερίδα επικοινωνίας και ενημέρωσης των Απανταχού Βραγγιαντινών Αγράφων • Έτος 11ο, Φύλλο 42ο - Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2010
Ιδιοκτήτης: Σύλλογος Βραγγιαντινών Αγράφων Ευρυτανίας, Πειραιώς 6, 104 31 Αθήνα, τηλ. 210-5231647, Fax: 210-5234190-6216593
Εκδότης: Αλεξάκης Νικόλαος, Ζαγορίου 6 - 14569 Άνοιξη Αττικής - Τηλ.: 210 -8140283 Fax 210-6216593 - ΚΩΔΙΚΟΣ: 5823

Νέος Δήμος Αγράφων

Ό πρόσφατα ο ψηφισθείς από την Ελληνική Βουλή, νόμος Ν.3852/2010 ο γνωστός και ως "Καλλικράτης" προβλέπει για τον νέο Αυτοδιοικητικό χάρτη της χώρας, στην Ευρυτανία, νέο Δήμο Αγράφων με την συνένωση των Δήμων Αγράφων, Απεραντίων, Ασπροποτάμου, Βίνιανης και Φραγκίστας.

Έδρα του νέου Δήμου ορίστηκε το Κερασσώρι το οποίο ήταν έδρα του Δήμου Βίνιανης.

Το πλέον σημαντικό σ' αυτήν την εξέλιξη είναι η διατήρηση του ιστορικού ονόματος "Αγραφα", για τον νέο Δήμο, ο οποίος λαμβάνει πλέον, σε μεγάλο ποσοστό και με εξαίρεση τις αγραφιώτικες περιοχές της Θεσσαλίας, τον ιστορικό γεωγραφικό και διοικητικό χώρο που κατείχε την εποχή της Τουρκοκρατίας αλλά ίσως και παλαιότερα. Αν και ως **Μεγ. Βραγγιανά** απομακρυνόμαστε ακόμη περισσότερο από την έδρα του νέου Δήμου, το Κερασσώρι, το "Θεοφύλακον και μέγα Κεράσσοθον" όπως το αποκαλεί ο Αναστάσιος Γόρδιος στις επιστολές του πιστεύουμε πως οι νέες αυτοδιοικητικές αρχές, που θα προκύψουν, θα δώσουν προτεραιότητα στις δικές μας ακριτικές περιοχές του Δήμου για την αντιμετώπιση των πολλών προβλημάτων και ιδιαιτεροτήτων τους.

Το Κερασσώρι, η έδρα του νέου Δήμου Αγράφων

Η Σύσταξη

Αγ. Ιωάννης Θεολόγος Βραγγιαντών

Στις 8 Μαΐου 2010, τιμήθηκε με κατασκευτική μετ' αρτοκλασίας Θεία Λειτουργία η μνήμη του **Αγ. Ιωάννου του Θεολόγου**, στη γνωστή ομώνυμη μεταβυζαντινή εκκλησία των Μεγ. Βραγγιαντών, παρουσία πλήθους Βραγγιαντινών και με ιερατεύοντα τον ιερέα του χωριού **π. Παναγιώτη Τσιώλη**.

Στο κήρυγμά του ο ιερέας αναφέρθηκε στον βίο και το έργο του αγίου Ιωάννου του Θεολόγου και την προβολή του στα σημερινά δεδομένα. Ο εκπαιδευτικός, Γόρδιος πρόεδρος του Συλλόγου "Αναστάσιος Γόρδιος" **Νικόλαος Αλεξάκης** αναφέρθηκε στο ιστορικό των τελευταίων τριάντα ετών, που πραγματοποιείται η εκδήλωση της πανηγυρης του αγίου και τηρήθηκε ενός λεπτού σιγή στην μνήμη των Βραγγιαντινών που εκοιμήθησαν τον τελευταίο χρόνο.

Ακολούθως στον αύλειο χώρο του ναού, με πρωτοβουλία του Συλλόγου «Αη Γιάννης ο Θεολόγος», προσφέρθηκαν στους παρευθέντες γλυκά και αναψυκτικά.

Το βράδυ στον χώρο εστίασης του συγχωριανού μας **Ιωάννη Χρήστου** πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση της πανηγυρης του Αγίου με πλούσια παραδοσιακά εδέσματα και με τη ζωντανή μουσική συνοδεία από τους **κ. Αναστάσιο Αργυρίου** και **Φιλ. Καραμπά**, όλα προσφορά του συλλόγου «Αη Γιάννης ο Θεολόγος», όπως τόνισε στο καλωσόρισμά του ο πρόεδρος του συλλόγου **Γιώργος Ευαγ. Χρήστου**.

Σε σύντομο χαιρετισμό του ο Πρόεδρος του Συλλόγου «Αναστάσιος Γόρδιος» **κ. Κων. Σπ. Τσιώλης** πρότεινε μεταξύ άλλων σε συνεργασία και με τους άλλους συλλόγους

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Ο Σύλλογος Απανταχού Τριεδενδριωτών Ευρυτανίας θα πραγματοποιήσει το καλοκαιρινό **Αντάμωμα** στο **Τρίδενδρο Αγράφων Ευρυτανίας** την **17η Ιουλίου 2010** ημέρα **Σάββατο** και ώρα **21:30 μ.μ.** στο χώρο της εκκλησίας του **Αγίου Δημητρίου** με ζωντανή μουσική.

Για το Σύλλογο

Η Πρόεδρος: Σταμουλά Γεωργία

Αντάμωμα Κουστεσιωτών

Το Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου Κουστεσιωτών σας προσκαλεί στο ετήσιο καθιερωμένο αντάμωμα, που διοργανώνει φέτος το **Σάββατο 7 Αυγούστου 2010** στην **Κουστεσσα**.

Πληροφορίες: Ιωάννης Στούμπος (Πρόεδρος)
τηλ.: 6975704136

ΟΣΙΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΑΙΤΩΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Παρουσιάσεις - Σχόλια
Υπό Παναγιώτου Κων. Βλάχου

στη σελ. 6

Συνέχεια στη σελ. 8

ΜΕΓΑΛΑ ΒΡΑΓΓΙΑΝΑ:

**ΙΕΡΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ
ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ**

Δευτέρα 26 Ιουλίου 2010

Να είμαστε όλοι εκεί.

ΤΥΡΟΣ ΑΓΡΑΦΩΝ

Γράφει ο Ανάργυρος - Γιάννης Δ. Μαυρομύτης

στη σελ. 4

Έφυγαν για πάντα

- Χρυσάνθη, σύζυγος Χαράλαμπου Κούτη.
- Πέτρος Γεωργίου Νταλλής, ιερέας (Τροβάτο)
- Ευσταθία Τσιώρα σύζ. Ιωάννη
- Ρίνα Κασιώνη σύζ. Ιωάννη
- Λάμπρος Γατής του Δημ. ετών 83
- Λάμπρος Χαλιμούρας του Παναγιώτη

Ειλικρινή συλλυπητήρια στους οικείους και συγγενείς.

Ανακοίνωση

Παρακαλούνται, κύριως, οι συγγενείς των κεκοιμημένων, αλλά και οποιοσδήποτε άλλος εκ των αναγνωστών να γράφουν και να στέλνουν στη διεύθυνση της εφημερίδας μας, μικρό βιογραφικό με φωτογραφία του κοιμηθέντος, για δημοσίευση.

Διορθωτέα Φ. 41

(ΟΣΟΒΛΕΠΕΙΣΛΑΘΗΜΗΦΟΒΑΣΑΙΤΗΝΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ)

1. Στην σελ. 1 στην 1η στήλη στην τρίτη παράγραφο αντί «Πανβραγγιανίτικο» να γραφεί «Παμβραγγιανίτικο».
2. Στην σελ. 5 στην 1η στήλη στην 8η σειρά της 2ης παραγράφου αντί *οργάνωση* να γραφεί *οργάνωση* και στην 8η σειρά της 4ης παραγράφου αντί *πώς* να γραφεί *πώς*.
3. Στη σελ. 5 στην 2η στήλη στην 9η και 14η σειρά της 1ης παραγράφου να γραφεί αντί *αρκετά*, *άρκετά* και αντί *αλλά* να γραφεί *άλλά*.
4. Στις σελίδες 6 και 7 στα σχόλια της επιστολής του Ευγενίου Παννούλη οι λέξεις *ανακείμενος*, *αππαρέσκων* απειπασθαι, *αποφορτίσασθαι*, *ακροάματα*, *ακατάγνωστον* στο αρχικό α να μπει ψιλή (ά).
5. Εκ παραδρομής στους παρευρεθέντες στο Παμβραγγιανίτικο Αντάμωμα, στην σελ. 3, δεν αναφέρονται ο Νομ. Σύμβουλος **Δημήτριος Ηλ. Τσιώλης** ο οποίος χαιρέτησε εκ μέρους του Νομάρχη Ευρυτανίας και ο Πρόεδρος του Συλλόγου Κλεισιωτών **κ. Φώτης Κουλαρμάνης**.

**ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΒΡΑΓΓΙΑΝΑ
(ΕΛΛΗΝΟΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΓΡΑΦΩΝ)**

Τρίμηνη έκδοση
επικοινωνίας και ενημέρωσης
των Απανταχού Βραγγιανιτών Ευρυτανίας

Ιδιοκτήτης:

Σύλλογος Βραγγιανιτών

Αγράφων Ευρυτανίας

Πειραιώς 6 Αθήνα 10431

Τηλ.: 210 5231647

Fax: 210-5234190 & 210-6216593

Εκδότης: Νίκος Αλεξάκης

Ζαγορίου 6 Άνοιξη - 14569

Τηλ.: 210 8140283 Fax 210-6216593

Σύνταξη: Νίκος Αλεξάκης

Συνδρομές ετήσιες

Εσωτερικού 5 ευρώ

Εξωτερικού 30 δολάρια

Ηλεκτρονική Σχεδίαση -Εκτύπωση

Εκδόσεις - Γραφικές Τέχνες

Καρπούζη Αριστέα

Τηλ.-Fax: 210 2619003-2102625277

e-mail: karpouzi@otenet.gr

**Στην ιερή μνήμη του αγιοπρεπούς ιερέα μας
Πέτρου Γεωργίου Νταλλή**

Στις 28 Μαΐου του 2010 έφυγε για πάντα, από τη γήινη και πρόσκαιρη ζωή του, ο σεβαστός μας, ευλαβέστατος και αγιοπρεπής ιερέας μας **Πέτρος Γεωργίου Νταλλής**, πλήρης ημερών, σε ηλικία 94 ετών, ο οποίος επί σειρά ετών υπηρέτησε επάξια, ως αληθινός, απλός λειτουργός, τις ενορίες Μ. Βραγγιανών, Τριδένδρου και Τροβάτου Αγράφων.

Γεννήθηκε το 1916 στο πανέμορφο Τροβάτο Αγράφων, από ενάρετους και λαμπρούς γονείς. Ο μακαριστός παππούς του, Ιωάννης Νταλλής, ήταν ιεροδιδάσκαλος και ο μακαριστός πατέρας του, παπά-Γώγος, ήταν θεοσεβέστατος ιερέας.

Τελείωσε το Δημοτικό Σχολείο στη γενέτειρά του και την πρώτη τάξη του Γυμνασίου στον Προυσό Ευρυτανίας. Τα καλοκαίρια μάθαινε τα βλαχόπουλα της Νιάλας και του Ασπρορέματος γράμματα, πριν ακόμα γίνει ιερέας.

Στις 6 Δεκεμβρίου του 1941 παντρεύτηκε την αείμνηστη Όλγα Χόντου, από το χωριό Άγραφα και απέκτησαν έξι εξαιρετικά παιδιά: την Ελευθερία, την Κωνσταντίνα, την Ουρανία, το Γιώργο, το Νίκο και την Ελισάβετ, τα οποία σταδιοδρόμησαν επιτυχώς στη ζωή τους, προσφέροντας σεβασμό, χάρες, πολλά εγγόνια και επάξιες τιμές στους σεβαστούς γονείς τους.

Στις 26 Δεκεμβρίου του 1941 χειροτονήθηκε διάκος, από το μακαριστό Μητροπολίτη Ναυπακτίας, Γερμανό και για πέντε χρόνια υπηρέτησε το μακαριστό πατέρα του, παπά-Γώγο, στα ιερατικά του καθήκοντα.

Το έτος 1947 χειροτονήθηκε ιερέας από το μακαριστό Μητροπολίτη Ναυπάκτου, Χριστόφορο και στις 23 Απριλίου ανέλαβε τα ιερατικά του καθήκοντα στην ενορία Αγίου Γεωργίου Μ. Βραγγιανών, όπου παρέμεινε, με την πολυμελή οικογένειά του, πιστός λειτουργός του Υψίστου μέχρι το 1956.

Το έτος 1957 ανέλαβε καθήκοντα ιερέα στην ενορία Αγίου Δημητρίου Τροβάτου, στη γενέτειρά του, απ' όπου συνταξιοδοτήθηκε το έτος 1988, χωρίς να πάψει να λειτουργεί μέχρι τα βαθιά του γεράματα, γιατί διάλεξε από ιδιαίτερη θρησκευτική κλίση το ιερατικό σχήμα ως λειτουργός και αφιερώθηκε στο λειτούργημά του με αληθινή

πίστη και λατρεία στον Πανάγαθο Θεό όλων μας.

Στην ενορία Μ. Βραγγιανών στήριξε, συντήρησε και προστάτευσε όσο μπορούσε τις εκκλησίες του χωριού και ιδιαίτερα την εκκλησία των Αγίων Ταξιαρχών, στο Ζερβομαχαλά, που ήταν μισογκρεμισμένη.

Στην ενορία Τροβάτου επισκέυασε τις υπάρχουσες εκκλησίες και ανήγειρε από τα θεμέλια του Ι.Ν. των Αγίων Αποστόλων με έρανο, που πραγματοποίησε στα χω-

ριά των Αγράφων, με τη βοήθεια του ιερού κειμηλίου του Τιμίου Σταυρού και τον Ι.Ν. της Γεννήσεως του Χριστού με τη συνδρομή των απανταχού Τροβατιανών.

Στις 29 Μαΐου 2010, ημέρα Σάββατο, εψάλη η νεκρώσιμη ακολουθία της Κοιμήσεώς του, στον Ι.Ν. του Αγίου Δημητρίου Τροβάτου, από τους ευλαβέστατους ιερείς: παπά-Πάνο Βραγγιανών, παπά-Σωτήρη Αγράφων, παπά-Στέφανο Βόλου και παπά-Ηλία Πετρίλου.

Με συγκίνηση, σεβασμό και τιμή τον συνόδευσαν, ιερείς, πολύς κόσμος και ιδιαίτερα τα αγαπημένα του παιδιά, νύφες και εγγόνια, στην τελευταία του κατοικία, κοντά στην αείμνηστη πρεσβυτέρα του, Όλγα, πίσω από το Ιερό Βήμα της ιστορικής, παλιάς εκκλησίας του Αγίου Δημητρίου.

Ο μακαριστός παπά-Πέτρος διακρινόταν για την αγιοπρεπή και θεοφιλή ζωή του, για το αυθεντικό ορθόδοξο, αλλά χωρίς φανατισμούς, φρόνημά του, για το ιεροπρεπέστατο των ιερών ακολουθιών του, για την αγάπη του και το σεβασμό του στον κόσμο και για τη μεγάλη κοινωνική προσφορά του.

Υπήρξε στη ζωή του αδιάβλητος, στη συμπεριφορά του ανεπιλήττος και στο λειτούργημά του υποδειγματικός με ταπεινώση, υπακοή και αγάπη.

Για τα παιδιά του, τις οικογένειές τους και τους συγγενείς μόνη παρηγοριά είναι ο χρόνος και ο Παντοδύναμος Θεός όλων μας.

Καλό σου ταξίδι, αδελφέ εν Χριστώ, παπά-Πέτρο!

Αιωνία η μνήμη του!

Ν.Γ. Αλεξάκης

Συνδρομές

Θεοδωρίδη-Τσιώλη Ελένη	200
Νικόλαος Δημητρίου	20
Ελένη Κούτη	20
Λάμπρος Γεωργίου	50
Ζαγορίτης Αντώνης	20
Μπούκας Βασίλειος	35
Κραβαρίτης Κων. του Θωμά	50
Κίτσιος Κων/νος	50
Κουλαρμάνης Φώτης	50
Μπετχαβάς Βασίλης	30

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ & ΥΙΟΣ
Αδειούχοι -Ηλεκτρολόγοι-Υδραυλικοί-
Κλιματισμός-Θέρμανση
Έδρα: Δομοκός Λαμίας
Τόπος Καταγωγής:
Μεγ. Βραγγιανά Αγράφων Ευρ/νίας
Τηλ.: 22320 94379, 94398 οικία
22320 23236 κατάστημα
κιν.: 6944 531094

ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ - ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΓΙΩΡΓΟΣ Κ. ΤΣΙΩΛΗΣ
ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΣ Α.Σ.Ο.Ε.Ε.

Γραφ.: Γ. Χατζηδάκη 10 & Νάξου
Πατήσια • 11141 Αθήνα
Τηλ./Fax: 210 2230079 - 210 2234809
Κιν.: 6944229557 •
e-mail: margoroi@otenet.gr

Α/ΦΟΙ ΠΑΡΘΕΝΗ
ΓΙΑΝΝΗΣ - ΝΙΚΟΣ

Οικοδομικές εργασίες
Τιμές προσιτές

Για το σπίτι των ονείρων σας
στα Μεγάλα Βραγγιανά
Τηλ.: 24450-31753 • Κιν.:697-8958800

Οι Γραμματείς (Γραμματικοί - Γραμματ'κοί) της Κοινότητας Μεγάλων Βραγγιανών Ευρυτανίας

Συνέχεια απ' το προηγούμενο φύλλο

3. Νικόλαος Γεωργίου Παπαδόπουλος ή Νίκου Παπάς

Γεννήθηκε στα Μ. Βραγγιανά το έτος 1891 και πέθανε στην Καρδίτσα, στις 4-6-1983, πλήρης ημερών.

Υπήρξε απόφοιτος Σχολαρχείου με άριστες γραμματικές γνώσεις. Από την ηλικία των 11 χρόνων ερ-

γάστηκε ως εμποροϋπάλληλος στα καταστήματα του Βούρδα Απόστολου, στην Καρδίτσα.

Στους Βαλκανικούς Πολέμους του 1912 πήρε μέρος, ως κληρωτός στρατιώτης, με τα 4 αδέρφια του: το Γιάννη, το Δημήτρη, τον Παναγιώτη και το Λεωνίδα, ο οποίος υπηρετούσε ως ιπποκόμος και χάθηκε, δε γύρισε πια!

Μετά το 1922 υπηρέτησε ως χωροφύλακας στον Παλαμά, στην Πεζούλα και στα Πετριλία Καρδίτσας.

Το 1935 διορίστηκε Κοινοτικός Γραμματέας στα Μ. Βραγγιανά και υπηρέτησε ευδόκιμα μέχρι το 1950, οπότε δεν επαναπαρίστηκε, όπως έπραξε το σύνολο σχεδόν των Βραγγιανιωτών στο χωριό μας, αλλά παρέμεινε οικογενειακά στην Καρδίτσα. Εκεί εργάστηκε ως ιδιωτικός Γραμματέας, έξω από το Στρατολογικό Γραφείο Καρδίτσας, εξυπηρετώντας τους πολίτες, που προσέρχονταν στο Σ.Γ., εξοικονομώντας άνετα τα απαραίτητα για την οικογένειά του.

Ως Γραμματέας στην Κοινότητα Μ. Βραγγιανών υπήρξε τίμιος, ακέραιος χαρακτήρας, δυναμικός, σοβαρός, πειστικός, βαθύς γνώστης του αντικειμένου του, εξυπηρετικός και προπάντων πολύ έως αυστηρά δίκαιος. Παροιμιώδης έμεινε η φράση του: «Όλα δια της νομίμου οδού».

Παντρεύτηκε την Ουρανία Νικολάου Κραβαρίτη, από τον οικισμό Κουστέσας Βραγγιανών και απέκτησαν 4 παλικάρια γεμάτα υγεία και προκοπή: τον Αλέξανδρο, συνταξιούχο πυροσβέστη, το Γιώργο, το Χρήστο και το Σταύρο, εμπόρους με τα δέκα λαμπρά και σπουδασμένα παιδιά τους.

Είχε και δύο αδελφές: την Αγγέλω Παπαδοπούλου και την Ευθυμία Παπαδοπούλου-Γούλα.

Ήταν ένας εξαιρετος οικογενειάρχης, καλός άνθρωπος και άριστος Γραμματέας.

4. Δημήτριος Ν. Αλεξάκης

Γεννήθηκε στα Βραγγιανά το έτος 1917. Στα 1922 τον χτύπησε η ευλογία, που του άφησε ανεξίτηλα σημάδια για όλη του τη ζωή. Φοίτησε στο δημοτικό σχολείο του χωριού από το 1923 έως το 1929 και αναδείχθηκε σε έναν από τους δύο αριστούχους μαθητές. Στα 1930 παρακολούθησε μαθήματα στο Γυμνάσιο (Σχολαρχείο) του Μεσσηνικού, όχι όμως για ολόκληρο το σχολικό έτος. Πήγε ο πατέρας του και τον πήρε γιατί είχε ανάγκη από εργατικά χέρια στο σπι-

τι. Παντρεύτηκε την Κατίνα Χ. Χρήστου το 1937 και απέκτησε δύο παιδιά τον Χριστόφορο (1938) και τον Ηλία (1942).

Από νέος γύρω στα 1940 είχε ασχοληθεί με τα κοινά. Δεν μετείχε σε οργανώσεις κατά τη διάρκεια της κατοχής, βοηθούσε όμως το ΕΑΜ που κατείχε όλη την περιοχή.

Στα 1945 όταν εκλέχτηκε κοινοτικός σύμβουλος ορίστηκε πρόεδρος της επισιτιστικής επιτροπής του σχεδίου UNTPA για τη διαμοίραση τροφίμων και ρούχων στους κατοίκους.

Με την έναρξη των εχθροπραξιών του εμφυλίου αντιμετώπισε κινδύνους, γιατί η Νομαρχία δεν παρέδιδε τα τρόφιμα στην επιτροπή, επειδή θεωρούσε την περιοχή ανταρτοπληκτη, ενώ οι αντάρτες απαιτούσαν από την επιτροπή να μεταφέρονται τρόφιμα και ιματισμός στο χωριό προς διαμοίραση.

Με τη μεταφορά των κατοίκων στον κάμπο της Καρδίτσας λόγω του εμφυλίου, εγκαταστάθηκε αρχικά στην Καρδίτσα-μαγούλα και στη συνέχεια στην Καρδίτσα, όπου και πάλι συμμετείχε στα κοινά του χωριού.

Το καλοκαίρι του 1949 εκλέχτηκε πρόεδρος και πρωτοστάτησε στον επαναπατρισμό στις αρχές του 1950. Τη θέση του προέδρου κράτησε μέχρι το τέλος του 1950. Παράλληλα κρατούσε άτυπα για πολλά χρόνια τα βιβλία της Κοινότητας, Μητρώα, Πρακτικά κ.λ.π. και συνέχισε να τα κρατάει μέχρι το 1953, όταν ορίστηκε Γραμματέας του χωριού. Η μεγάλη του πείρα στα κοινά τον ανέδειξε σε έναν άξιο και ικανότατο Γραμματέα και πρόσφερε σημαντικές υπηρεσίες στο χωριό.

Στα 1964-65 ορίστηκε και ανταποκριτής του ΟΓΑ με μεγάλη προσφορά στους κατοίκους, ιδιαίτερα στη χορήγηση συντάξεων λόγω αναπηρίας στους καταπονημένους συμπατριώτες μας.

Κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του πρωτοστάτησε μαζί με τα εκάστοτε Κοιν. Συμβούλια, για το χαρακτηρισμό του χωριού ως καθιζόπληκτου και για τη μεταφορά του στον Αλιάρτο, για το άνοιγμα του αμαξιτού δρόμου από Κολοχέρια μέχρι Βραγγιανά και για την εξυπηρέτηση των

χωριανών δικαστικά και οικονομικά απ' την Καρδίτσα. Σημαντικό ρόλο είχε και στην ανέγερση του ναού του Αγίου Γεωργίου, όπου μεταξύ των άλλων φιλοξένησε για 6 μήνες περίπου τον αρχιμάστορα Κ. Συρόπουλο, 1955-56.

Τη δεκαετία 1960-1970 εξυπηρέτησε ως Γραμματέας και την κοινότητα Τροβάτου.

Συνταξιοδοτήθηκε στα 1983. Οι συμβουλές του στους κατοίκους του χωριού λόγω της μεγάλης πείρας συνεχίστηκαν και κατά τη διάρκεια της συντάξιμης ζωής του.

Πέθανε από αιφνίδιο θάνατο το 1994 σε ηλικία 77 ετών.

Υπήρξε στη ζωή του αδιάβλητος και ανεπίληπτος και στη γνώση άριστος ως γραμματέας, πρακτικός γιατρός, δάσκαλος και καλλίφωνος ιεροψάλτης.

Συνεχίζεται

Νέα εφημερίδα

Τ' ΑΓΡΑΦΑ

Από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Αγραφιωτών Ευρυτανίας "Τ' ΑΓΡΑΦΑ" κυκλοφόρησε με εκδότρια - διευθύντρια την κ. Έλλη Γατή η εφημερίδα "Τ' Αγραφα", 1ο φύλλο Ιανουάριος - Μάρτιος 2010. Καλωσορίζουμε στον Αγραφιώτικο τύπο το νέο μέλος της και ευχόμαστε να είναι ένα φύλλο που θα προσφέρει κάθε φορά χρήσιμες πληροφορίες, γνώσεις και γόνιμη επικοινωνία στα μέλη και τους φίλους του.

Σύνταξη

Ανακοίνωση

Επιστολές και συνεργασίες δημοσιεύονται μόνο εφ' όσον υπογράφονται από το συντάκτη τους.

VIP'S
INTERNATIONAL
SECURITY
ΔΥΝΑΓΕΡΜΟΙ - ΚΑΜΕΡΕΣ - ΦΥΛΑΞΕΙΣ
© 210 24 46 333

LAGGARIS TOURS
ΤΑΞΙΔΙΑ ΕΞΩΠΡΟΣΩΠΟΥ - ΚΙΝΗΤΗΡΙΑ
ΕΘΝΙΑΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ
ΕΞΩΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ

ΛΑΓΓΑΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΕΚΤΟΡΟΣ ΑΔ, ΙΛΙΟΝ-ΑΘΗΝΑ, Τ.Κ. 131 22, ΔΩΜΙ 067143377
ΤΗΛ - FAX 210 2473579, Κ.Τ.Η. 6977666978, ΤΗΛ. 210 2611278
EMAIL: laggaristaxis@path.forthnet.gr

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ - ΜΕΤΑΚΟΜΙΣΕΙΣ

Κασιώνης Παναγιώτης

Αλιάρτος
Τηλ.: 22680 22606, 6977979604

ΤΥΡΟΣ ΑΓΡΑΦΩΝ

Του Ανάργυρου-Γιάννη Δ. Μαυρομήτη

Άλλοι Αγραφιώτες (από την περιοχή Αγράφων), όπως οι **Ευάγγελος Κολοβός** κτηνοτρόφος, από την Καρύτσα (Δολόπων) και **Μητράκος Γ. Τιμπλαλέξης**, αποκαθιστούν πληρεξουσίου, για νομικές υποθέσεις, ο πρώτος τον **Κολιό (Νικόλαο) Δέπο**, δικολάβο από το Κεράσοβο, και τους **Δημήτριο Μπενετόπουλο**, κτηματία και **Ηλία Φιλίππου και Τριαντάφυλλο Σχινό**, δικηγόρους της Λαμίας.²⁴

Βλέπετε, στ' ανεβοκατεβάσματα των κοπαδιών, τα ζωντανά που περνούσαν κοντά σε καλλιέργειες, προξενούσαν αγροζημίες και ποτέ δεν έλειπαν οι διενέξεις μεταξύ τσελιγκάδων και γεωργών. Ακόμα, πολλοί εκμεταλλεύονταν την αγραμματοσύνη των τσελιγκάδων και τους «τύλιγαν σε μία κόλλα χαρτί» για ποικίλους λόγους. Έκαναν δικαιοπραξίες, αγοραπωλησίες, ενοικιάσεις κ.ά.²⁵ και, κυρίως, ήθελαν νομική προστασία όταν τους κυνηγούσαν τ' αποσπάσματα και τους κακοποιούσαν βάνουσα, με το αιτιολογικό -και με το δικό τους- ότι «έδιναν ψωμί στους κλέφτες», ήταν δηλαδή ληστοτρόφοι.²⁶

Παρεμπιπτόντως, στο παράρτημα των αρχειακών πηγών, θεωρήσαμε σκόπιμο να δημοσιεύσουμε ένα συμβόλαιο,²⁷ με το οποίο ο **Γεώργιος Νότης**, έμπορος, «...κάτοικος Αγράφων της Ευρυτανίας...», αποκαθιστά πληρεξουσίου, αντικλήτους κ.λ.π. τους **Γεώργιο Διονυσόπουλο** και **Τριαντάφυλλο Σχοινά**, δικηγόρους της Λαμίας.²⁸

Πριν μπούμε στο κεφάλαιο του ανηφορίσματος του κοπαδιού του, μεγαλύτερα Μητράκου Τιμπλαλέξη, από το Γαρδίκι (Πελασγία) στα βουνά των Αγράφων, ας δούμε για το περίφημο τυρί των Αγράφων, μια άγνωστη σελίδα.

Στα 1859, κάποιος **Αναγνώστης**

Κοτζιάς, από το Μαυρολιθάρι της Φθιώτιδας, ασχολούμενος με την παρασκευή και εμπορία τυριών, συνάπτει με τους **Χρήστο Μακρή** και **Στέργιο Σπαθούλα**, κτηνοτρόφους, κατοίκους του χωριού Μποτσικάκι (σημ. Καρβασαράς)²⁹, συμβολαιογραφική πράξη, με την οποία συμφωνείται να αγοράζει όλο το γάλα, που θα παραχθεί από τη στάνη των παραπάνω τσελιγκάδων από 13 Ιουνίου μέχρι 13 Ιουλίου και να το πήσει τυρί επί τόπου. Οι πωλητές του γάλακτος υποχρεούνται να χορηγήσουν στον αγοραστή τα αναγκαία για το πήξιμο του τυριού μέσα, ήτοι καζάνια, πητιές, σόλια κ.λ.π., και να μεταφέρουν όλο το τυρί, που θα παρασκευασθεί, με δικά τους μεταφορικά μέσα και δαπάνες στη Στυλίδα.³⁰

Αλλά, γιατί το τυρί των Αγράφων χαρακτηρίζεται «περίφημο», που πράγματι είναι; Ένας από τους πολλούς λόγους οι οποίοι στοιχειοθετούν τον χαρακτηρισμό του «περίφημου», είναι ο εξής: Ο γεωπόνος-γαλακτολόγος Ραϊνόλδος Δημητριάδης, που σπούδασε στα καλύτερα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, ύστερα από ανεπιτυχείς προσπάθειες στην Αττική να παρασκευάσει ευρωπαϊκό τυρί, γραβιέρα, στα 1888, «...ετράπη εις τα όρη της Θεσσαλίας, ιδρύσας εις μίαν των χιονοσκεπών κορυφών των ορεινών Αγράφων και εις θέσιν «Γκαβέλον» (2.000μ. υψ.) τυροκομείον. Εκεί, χρησιμοποιών το γάλα 2.000 προβάτων επεχείρησε την κατασκευή τυρού κατ' απομίμησιν του ελβετικού. Αντί τούτου αι τοπικά κλιματολογικά συνθήκαι απέδωσαν ίδιον τύπον ελληνικότατον, όστις έκτοτε απεκλήθη «**τυρός Αγράφων**».³¹

Το θέμα της παρασκευής «τυρού Αγράφων», με την έννοια του κεφαλοτυριού, επανήλθε στην επιφάνεια

το 1926, από τον γεωπόνο-γαλακτολόγο Νικ. Π. Ζυγούρη, Διευθυντού της Τυροκομικής Σχολής Ιωαννίνων, με την έκδοση της μελέτης του «τυρός Αγράφων ή Ελληνική γραβιέρα». Γράφει ο Ζυγούρης:

«Το πρώτον βελτιωμένον ελληνικόν κεφαλοτύρι κατεσκευάσθη εν έτει 1888 εις τα όρη των Αγράφων υπό του αιμνήστου Ραϊνόλδου Δημητριάδου. Έκτοτε ήρχισε να παρατηρήται ζωηρά κίνησις προς βελτίωσιν των εγχωρίων τυροκομικών προϊόντων, διότι αι προσπάθειαι του εν λόγω επιστήμονος, εις όν πολλά οφείλει η ελληνική τυροκομία, έπεισαν τους ασχολουμένους εις τον κλάδον τούτον της γεωργικής βιομηχανίας, ότι εκ του αυτού γάλακτος, εξ ού παράγεται το πλήθος των εις τας αγοράς μας γνωστών δια την ελλεινίαν των ποιότητα κεφαλοτυριών, δύνανται να παραχθώσι και άριστα προϊόντα δυνάμενα ν' αμιλληθώσι προς τα εκλεκτότερα είδη των ευρωπαϊκών τοιούτων.

Ο πρώτος ούτος βελτιωμένος ελληνικός σκληρός τυρός ωνομάσθη **τυρός Αγράφων**».³²

Και παρακάτω, ο διορατικός επιστήμονας γράφει:

«Ο τυρός Αγράφων πρέπει να πωλήται με το όνομα τούτο εφ' όσον κατασκευάζεται ως ο αρχικός τύπος ή ως βραδύτερον διεμορφώθη ο τύπος ούτος, άλλως πρέπει να διδεται εις τον κατασκευαζόμενον βελτιωμένον σκληρόν τυρόν άλλο όνομα, ως π.χ. το όνομα της περιφέρειας εν ή κατασκευάζεται κ.τ.λ. Κατά μείζονα δε λόγον πρέπει ν' αποψιγούν οι τυροκόμοι να διδωσιν εις τους τυρούς των το όνομα «γραβιέρα».³³

Εδώ, όπως θα παρατηρήσει ο αναγνώστης, προβάλλεται, για πρώτη, ίσως, φορά, η κατοχύρωση της

«ονομασίας προελεύσεως» του προϊόντος, για την αποφυγή απομιμήσεων, ενέργεια την οποία εθέσπισε η Ευρωπαϊκή Ένωση με σχετική εντολή της.

Τέλος, το τυρί των Αγράφων ήταν «περίφημο», όπως φαίνεται κι από ένα διηγηματάκι, που είχε καταχωρηθεί στο Αναγνωστικό του Δημοτικού Σχολείου, για τους μαθητές της Δ' τάξης, (1948)³⁴. Μεταφέρω ένα απόσπασμα από το εν λόγω διήγημα, που έχει τον τίτλο: «Τα γεύματα του θείου Κωστή». «Πάρτε όλοι τυρί σας αρέσει... Σας έχω εδώ κεφαλίσιο της Κρήτης, τουλουμοτύρι και φορμαγάλα του Παρνασσού, τυρί των Αγράφων...». Δεν χωράει αμφιβολία ότι, εδώ πρόκειται για το παραδοσιακό τυρί (φέτα).

Σημειώσεις

24. Δημ. Νάτσιου. Δικηγόροι και Δικηγορ. Σύλλογος Λαμίας, 1833-2003, Λαμία, 2004, σ. 183, 63, 64.
25. Συμβόλαια: αριθ. 8156/27-8-1857 συμβολαιογρ. Αλεξ. Χατζίσκου, αριθ. 2492/19-9-1871 συμβολαιογρ. Ι. Τουρτούρη. ΓΑΚ, Ιστορ. Αρχείο Λαμίας.
26. Γιάννη Κολιόπουλου, Ληστές. Αθήνα, 1988, σ.11.
27. Αριθ. συμβ. 2492/19-9-1871, συμβολαιογράφου Ι. Τουρτούρη. ΓΑΚ, Ιστορ. Αρχ. Λαμίας.
28. Δημ. Νάτσιου, ο.π.
29. Δρακάκη - Κούνδουρου, ο.π.
30. Αριθ. συμβολ. 10221/2-5-1859, συμβολαιογράφου Αλεξ. Χατζίσκου, ΓΑΚ, Ιστορ. Αρχείο Λαμίας.
31. Μ.Ε.Ε., Θ' 115.
32. Ν. Π. Ζυγούρη. Τυρός Αγράφων η Ελληνική γραβιέρα, Εν Αθήναις, τυτ.
33. Ο.π. σελ. 4

Συνεχίζεται

Ο ταχυδρόμος του χωριού μας

Του Γεωργίου Κ. Παρθένη - Κουτσοπάνου, Επίτιμου Δ'ντή Προσωπ. και Διοίκησης ΕΛΤΑ

Συνέχεια από το προηγούμενο

Επίσης ο ταχυδρόμος έπρεπε να πορεύεται ώρες πολλές από συνεχείς και απότομες ανηφορίες και κατηφορίες μετ' εμποδίων μέσα από κοφτερά σκουρναρία, κοτρώνες και χαμηλή βλάστηση. Σόλιαζε και ξανασόλιαζε συχνά τα τσαρούχια του που καταστρέφονταν απ' την πεζοπορία, παρόλο που είχαν στη σόλα τους πικνές πρόκες και στις άκρες ημικύκλια πεταλάκια. Η δε κυρά Νίκαινα, η γυναίκα του, για το χειμώνα και τις άσχημες μέρες, έραβε και μπάλωνε γουρουνοτσάρουχα ή σγαρόνια όπως τα λέγανε που πιο συχνά καταστρέφονταν. Και κάθε μέρα την ίδια διαδρομή. Και ήταν φορές που κούρνιαζε κάτω από κάποιο δέντρο, κάποια ερημοκάλυβα και σπηλιά. Στέκια που είχε προεπιλέξει για να γλυτώσει της μπόρας και του κεραυνού την οργή. Κι ήταν πάλι φορές που γύριζε μουσκίδι απ' τη βροχή ή τον ιδρώτα στις μεγάλες θέρμες του Ιούλη και του Αυγούστου. Οι προϊστάμενοί τους τότε ήταν μεν αυστηροί αλλά όμως αδέκαστοι και απαιτούσαν έβρεχε, χιόνιζε, ο κόσμος να χαλούσε, το δρομολόγιο έπρεπε να εκτελείται. Οι δε διανομείς και αυτοί με

σιδηρά πειθαρχία εφαρμόζαν τις οδηγίες τους και τηρούσαν κατά γράμμα τον κανονισμό διανομής της αλληλογραφίας. Δεν υπήρχε το σημερινό μπάχαλο της αταξίας, απειθίας και της ατιμωρησίας.

Οι δε γυναίκες που είχαν επίγνωση του υψηλού βαθμού δυσχέρειας του δρομολογίου κι από συμπόνια που τις διέκρινε, για να τον ταγιάνησουν με ενέργεια, του πρόσφεραν διάφορα φιλέματα. Αυτός τ' αποδέχονταν με το ζόρι. Δεν ήθελε να τις στερήσει απ' τα νοικοκυριά που τα είχαν απόλυτη ανάγκη, π.χ. η Κουτσοπάναινα τούδινε μια καλή φέτα μοσχομυρωδάτη αχνιστή μπομπούτα, φρεσκοφουρισμένη στη γάστρα με ξύλα, η Μαστρομήτραινα προσφάγι τυρί, κλουτσούτι, τσαλαφούτι ή κανένα αυγό, η Λουκογιώργαινα ξετρώπωνε απ' το βάθος του σεντουκιού, που έκρυβε για να ξεντροπιάζεται όπως λέγανε απ' τους μουσαφίρηδες, καρύδια, κάστανα ή κανένα μυρωδάτο ντόπιο κυδώνι και μήλο. Γνώριζαν ότι κάτω από το πλατάφι δίπλα στην πηγή θ' άνοιγε το «βαγιόλι» του για να φάει το μεσημεριανό του.

Τα χωριά αυτά ήταν πάμφτωχα και νοικοκύρηδες θεωρούνταν οι λιγοστοί εκείνοι που έβαζαν στ'

αμπάρια τους τη μπομπούτα της χρονιάς έστω και με οικονομία στην κατανάλωση. Οι κάτοικοι αυτών θα ζούσαν κάτω από συνθήκες τριτοκοσμικές αν δεν συνεικουρούσαν και τρεις άλλες ευεργετικές πηγές ζωής. Η απaráμιλλη φύση με το φιλτραρισμένο ζωγόνο οξυγόνο, πνοή του δάσους, το εξαιρετο ξηρό κλίμα και το υπέροχο πηγαίο νέκταρ των Θεών των Αγράφων, «ύδωρ το άριστον». Έτσι παλικαράκια αμούστακα από δεκαπέντε χρονών και πάνω έπαιρναν το δρόμο της ξενιτιάς και πίσω άφηναν τις ηρωίδες γυναίκες τους με τα παιδιά και τους ανήμπορους ηλικιωμένους. Θυμάμαι την τραγική φιγούρα της μάνας μου και των άλλων γυναικών, πούχαν δικούς τους στον πόλεμο και στα ξένα, όταν άκουα τα πονεμένα μοιρολόγια του χωρισμού κι έβλεπα τα δάκρυά τους ν' αυλακώνουν ποτάμι τα πρόσωπά τους. Ένας κόμπος έσφιγγε το λαϊμό μου και μάτωνε η ψυχή μου. Πολύ μικρό το ψωμί του χωρισμού και της ξενιτιάς! Ο μικρός χώρος της τσάντας του ταχυδρόμου χωρούσε όλα τα βάσανα, τους καημούς και τα ντέρτια των ξενιτεμένων, αλλά και τις ελάχιστες χαρές των δικών τους που με τα γράμματα μάθαιναν καλά νέα.

Συνεχίζεται

Τέσσερες χειρόγραφες σελίδες από κώδικα της Αγίας Παρασκευής

Στο χώρο της Αγίας Παρασκευής όπου την περίοδο της τουρκοκρατίας λειτούργησε η περίφημη **Σχολή Αγράφων** για ανώτερη μόρφωση, υπήρχε και μία περίφημη βιβλιοθήκη με 4.000 τόμους βιβλία, τα περισσότερα χειρόγραφα.

Η περίφημη αυτή βιβλιοθήκη, μετά το τέλος λειτουργίας της Σχολής που τοποθετείται γύρω στα 1780 περίπου, δυστυχώς διασκορπίστηκε. Πολλά βιβλία καταστράφηκαν κατά την περίοδο της επανάστασης του 1770. Αρκετά και σπουδαία βιβλία πήρε ο Ιθακήσιος ιεροδιδάσκαλος Δ. Βουλισμάς που τριγύριζε στα τέλη του 18ου αιώνα στις περιοχές Αγράφων και Καρπενησίου.

Το μεγαλύτερο μέρος της βιβλιοθήκης με περισσότερους από 1.000 τόμους, άρπαξε στις αρχές του 19ου αιώνα ο τουρκόφιλος κοτζάμπασης της Ρεντίνας **Δημ. Τσολάκογλου**, με το πρόσχημα της δήθεν φύλαξης και τα τοποθέτησε στο σπίτι του. (Π. Αραβαντινός Συλλογή λογίων ... σ. 151). Λίγο αργότερα κατά την Επανάσταση ο Καραϊσκάκης έβαλε φωτιά στο σπίτι του Τσολάκογλου και μαζί κάηκαν και τα πολύτιμα βιβλία της βιβλιοθήκης Βραγγιανών.

Πολλά βιβλία καταστράφηκαν αργότερα όταν κατέπεσε το κτίσμα της Σχολής. Όπως μας έλεγε παλιότερα ο Αριστείδης Τσιώλης γύρω στα 1910 στο μισογκρεμισμένο τότε κτίσμα στάλιζαν γίδια που κατά τις ώρες της ανάπαυσής τους... μασούσαν και καμιά σελίδα απ' τα σκορπισμένα και μισοκατεστραμμένα βιβλία. Και συνεχίστηκε η καταστροφή και η απώλεια βιβλίων και λίγο πριν τα 40 χάθηκαν πολλά βιβλία και ένα δερματόδετο χειρόγραφο Ευαγγέλιο, με την παρουσία τότε στα Βραγγιανά πολλών ερευνητών και γυρολόγων που ζητούσαν κάθε είδους παλιά βιβλία.

Είχαν γλιτώσει όμως μερικά χειρόγραφα εκκλησιαστικά βιβλία φυλαγμένα στο ψαλτήρι της Αγίας Παρασκευής. Εκεί τα είχε εντοπίσει γύρω στα 1960 ο δάσκαλος τότε στα Βραγγιανά **κ. Βίκτωρ Κοντονάσιος**, σε μια επίσκεψή του στην εκκλησία με τους μαθητές του σχολείου.

Απ' τα χειρόγραφα πήρε τότε δυό ξεκομμένα φύλλα και τάστειλε στο διευθυντή του Βυζ. Μουσείου, που απάντησε ότι τα φύλλα προέρχονταν από εκκλησιαστικό κώδικα του 16ου αιώνα και πως χρειάζονταν προφύλαξη και συντήρηση ολόκληρος ο κώδικας, και πως η φροντίδα για διάσωση χειρογράφων αποτελούσε Εθνικό έργο.

Ο κ. Κοντονάσιος ενημέρωσε τότε τους αρμόδιους του χωριού μας για τα χειρόγραφα και την ανάγκη της προφύλαξης και συντήρησής τους.

Δεν φαίνεται να έδειξαν και πολύ ενδιαφέρον και έτσι χάθηκαν και οι τελευταίοι χειρόγραφοι κώδικες.

Σήμερα στα Βραγγιανά δεν υπάρχει ούτε ίχνος τόσο απ' τα χειρόγραφα της εκκλησίας όσο και της βιβλιοθήκης.

Τα δύο παραπάνω χειρόγραφα φύλλα που φύλαξε στο αρχείο του ο κ. Κοντονάσιος είχε την καλοσύνη να μου τα στείλει με επιστολή του, μαζί με την απάντηση του διευθυντή του Βυζαντινού Μουσείου **κ. Εμμ. Χατζηδάκη** και τον ευχαριστώ

και από τη στήλη της εφημερίδας.

Είναι τέσσερες σελίδες χειρόγραφες με ύμνους της εκκλησίας και πιστεύω πως η ιστορική μνήμη που κουβαλούν είναι πραγματικά σημαντική. Μας δίνουν την αίσθηση πως εξαφανίζουν το χρόνο των τεσσάρων αιώνων και μας φέρνουν κοντά στις μεγάλες μορφές της **Σχολής Γούβας, το Γιαννούλη**, το Γόρδιο και τους άλλους δασκάλους. Μας δίνουν ακόμα την αίσθηση της επικοινωνίας με τους σοφούς εκείνους φωτοδότες που ξεφύλλισαν τους κώδικες, έψαλαν τους ύμνους του χειρογράφου και δόξασαν τ' αγιασμένα χρώματά μας.

Πέρα δε απ' το περιεχόμενο, η ζωντανή γραφή του χεριού και τα άριστα φιλοτεχνημένα κεφαλαία αρχικά γράμματα κάθε ύμνου, αποτυπώνουν την πολύτιμη αξία του χειρογράφου.

Τις τέσσερες αυτές χειρόγραφες σελίδες, το ελάχιστο έστω αυτό κομμάτι μνήμης της παλιάς περίφημης βιβλιοθήκης, που βρίσκεται στα χέρια μου, φροντίζω να διατηρηθεί σε καλή κατάσταση. Και όταν ο Σύλλογός μας αποκτήσει βιβλιοθητικό ή μουσειακό χώρο θεωρώ ότι εκεί θα είναι η θέση τους και θα τα διαθέσω με μεγάλη ευχαρίστηση.

Χριστόφορος Αλεξάκης

Ανακοίνωση

Όσοι έχουν φωτογραφίες από το παρελθόν μπορούν να τις παραδώσουν για αντιγραφή έτσι ώστε να δημιουργήσουμε την φωτογραφική ιστορία του τόπου μας.

Οι νέες σύγχρονες τεχνολογίες επιτρέπουν πλέον αυτό να γίνεται γρήγορα και εύκολα. Το φωτογραφικό υλικό θα επιστρέφεται υπεύθυνα στους κατόχους του.

**Τηλ. επικοινωνίας: Κων. Τσιώλης
210-2318586 & 6978928189**

Μνήμη Αναστασίου Γορδίου

Την Κυριακή το βράδυ 6ης Ιουνίου προς Δευτέρα 7 Ιουνίου 2010, με πρωτοβουλία του ιερέα **Παναγιώτη Κολοκώτσιου**, ο οποίος είναι Αγραφιώτικης καταγωγής (από το Μοναστηράκι των Αγράφων), πραγματοποιήθηκε, στον **Ιερό Ναό του Αγ. Σπυριδώνα Καματερού, για πρώτη φορά, αγρυνία στην μνήμη του Αναστασίου Γορδίου.**

Ο Αναστάσιος Γόρδιος (1654-1729) εκοιμήθη στην γενέτειρά του τα Μεγ. Βραγγιανά στις 7 Ιουνίου 1729 και ετάφη στον νάρθηκα της Αγ. Παρασκευής στον τάφο του δασκάλου του Ευγενίου Γιαννούλη του Αιτωλού.

Ο π. **Παναγιώτης Κολοκώτσιος** μαζί με τον προϊστάμενο του ναού π. **Σταμάτη Καλημέρη**, οι ιεροψάλτες και το εκκλησίασμα τίμησαν με κατανύξη την αγιασμένη, στην συνείδηση ημών των Αγραφιωτών - και όχι μόνο-, μορφή του τω λόγω ιερομονάχου Αναστασίου του Γορδίου. Τιμήθηκε η προσφορά του στα Γράμματα αλλά και το έργο της αρωγής και συμπαράστασης του προς τους συνανθρώπους του, στην πολύ δύσκολη εποχή της Τουρκοκρατίας.

Ο πολιτιστικός σύλλογος "Αναστάσιος Γόρδιος" εκπροσωπήθηκε από τον πρόεδρό του **Κων. Σπ. Τσιώλη.**

Κ.Τ.

Ὁσίου Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ ἐπιστολαί

Παρουσίασις-Σχόλια
ὑπὸ Παναγιώτου Κων. Βλάχου

Εισαγωγικόν σημείωμα

Αἱ ἐπιστολαί τοῦ Ὁσίου Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ εἶναι πολλαπλῶς περισπούδαστοι, διαχρονικαί, καλλιπεῖς, χαρίεσσοι καὶ ἐκτάκτως διὰ κάθε ἐποχὴν ἐπίκαιροι. Ὁ ἀναγνώστης ἀπολαύει τὸν λόγον, ἐντυπωσιάζεται ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τῶν περιγραφῶν, προσκρούει εὐχαιρῶς εἰς λεκτικὰ σχήματα, ἀλλὰ προ παντός γοητεύεται ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸν τῶν περιεχομένων. Εἰς οἰονδήποτε θέμα καὶ ἀν ἀναφέρεται ὁ ἐπιστολογράφος, θα εὐρὴ τὴν εὐκαιρίαν νὰ διδάξῃ, νὰ προβάλλῃ τὴν ἀρετὴν, νὰ κηρύξῃ τὴν σώζουσαν Ἀλήθειαν.

Ἰδιαιτέρως θελκτικὴ εἶναι ἡ ἀναφορὰ τοῦ εἰς προσωπικά βιώματα. Ἀφήνει νὰ ἐκχυθῇ ὁ πλοῦτος τῆς ψυχῆς του, κατὰ τὸ κοινῶς λεγόμενον «ανοίγει τὴν καρδιά του». Καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Ὁσίου Εὐγενίου εἶναι στραμμένη πρὸς τὸν Οὐρανόν· καὶ ἡ καρδιά του διαθέτει περίσσευμα ἀγάπης πρὸς πάντας. γνωστούς καὶ ἀγνώστους, παρόντας καὶ ἀπόντας. Αἱ ἐκφράσεις σεβασμοῦ, οικειότητος καὶ στοργῆς εἶναι τόσο πηγαία καὶ ἐλικρινεῖς, ὥστε ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται τὴν θωπεύουσαν θέρμην τῶν αἰσθημάτων του.

Ὁ ἀποδέκτης τῆς παρουσιαζομένης ἐπιστολῆς Ἱερομόναχος Ἱερεμίας, ἀγνώστος ἄλλοθεν, ἀνήκει εἰς τὴν χορείαν τῶν φίλων, τοὺς οἰοῦντες ὁ Ὁσιος Εὐγένιος «δὲν εἶδε ποτὲ με τοὺς αἰσθητοὺς ὀφθαλμούς». Ὁμως τὸν αἰσθάνεται ἐγγύτατον, τὸν βλέπει «με τοὺς νοητοὺς ὀφθαλμούς», τὸν ἀγαπᾷ περιπαθῶς. Καὶ προσβλέπει με πόθον εἰς προσεχὴ προσωπικὴν συνάντησιν. Καὶ εὐχεται διαπύρως νὰ υγιαίνῃ «κατὰ τὸν διπλοῦν ἄνθρωπον», ἐπικαλούμενος τὰ ἰδικὰς του εὐχὰς.

Κείμενον

Καρπενήσι 8 Μαΐου 1657

Ἱερεμίας Ἱερομόναχος

Τῷ ὀσιωτάτῳ ἐν Ἱερομονάχοις καὶ ἐν πνευματικοῖς πατράσι λογιωτάτῳ κυρίῳ Ἱερεμίᾳ τῶν ποθουμένων ἐπίτευξιν.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος καὶ σωματικὸς βίος πρὸς τοὺς ἀπολαυστικούς τε καὶ φιληδόνους ἀναφερόμενος, λογιώτατε δέσποτα, ἡδιστος νομίζεται ἅμα καὶ πολλὰ χαριτωμένος· ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἢ πρὸς ἐκείνους μάλιστα ὅπου μετὰ τὴν γνῶσιν τῶν βιωτικῶν τούτων καὶ ρευστῶν πραγμάτων προστίθεται, κατὰ τὸν ἱερὸν λόγον, ἄλημα, «ὅ» τοιοῦτος κατὰ ἀντίφρασιν μόνον θεωρεῖται καὶ λέγεται ἡδύς· τῇ ἀληθείᾳ ἐκ διαμέτρου ἀντικαθίσταται, διὰ τὸ δὲν ἀπολαμβάνουσι ποτὲ τῶν βιωτικῶν τούτων ἀγαθῶν ἀπαθῶς οὐδὲ μὲ καμίαν ἀνάπαυσιν. Ἐγὼ πρὸ πάντων τῶν ἐπὶ γῆς καλῶν, τῶν τε ὄντων ἢ νομιζομένων, καὶ προτίθεμαι καὶ ἔχω τοὺς φίλους, μάλιστα τοὺς γενναίους φίλους καὶ λίαν ἐμφανεῖς, μεθ' ὧν συναριθμῶ καὶ τὴν σὴν ὀσιότητα. Ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴν τὴν εἶδα ποτὲ μὲ τοὺς αἰσθητοὺς τοὺτους ὀφθαλμούς, μὲ τοὺς νοερούς ὁμως τὴν εἶδα καὶ τὴν βλέπω· τὰ γράμματά της καὶ ἡ ζῶσα φωνὴ τοῦ παγχρήστου Δαμασκηνοῦ τὴν ἐξωγράφισαν εἰς τὴν πλάκαν τῆς καρδίας μου καὶ μὲ λόγου της συνδιημερεύω τὰ πολλά. Ἐθάρρουν μὲ τὴν παρουσίαν της ἕως τῶρα νὰ μᾶς ἀναπαύσῃ τὸν λογισμόν· ἐλπίζω πάλιν σὺν θεῷ νὰ μὴν ἀποτύχω τοῦ ἐλπιζομένου. Ἄς κάμη τοῦτο, παρακαλῶ, ἡ ἀγάπη σου ποτὲ καὶ ἄς ἔλθῃ νὰ τὸν ἀπολαύσωμεν ἢ αὐτὴ μοναχὴ ἢ μετὰ τοῦ ρηθέντος ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ. Ἄς υγιαίνῃ γοῦν κατὰ τὸν διπλοῦν ἄνθρωπον καὶ πάλιν καὶ πολλάκις ἄς υγιαίνῃ πολλῶν ἕνεκα εὐοδομένη καθ' ἡμέραν καὶ προκόπτουσα ἐν τοῖς καταθυμίαις καὶ πνευματικαῖς μάλιστα ἀναβάσεσιν ὑπερευχομένη αἰετῶν γνωστῶν καὶ μὴ γνωστῶν φίλων ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅστις σου διατηροῖ τὸ ἱερὸν καὶ σεβάσιμον σκῆνος ἐπηρείας ἐχθρῶν ὑπέρτερόν τε καὶ λίαν ἀνέπαφον εἰς περίοδον χρόνων πολλῶν· ἀμήν.

Ἀπὸ τὸ Καρπενήσι ἀχνζ' Μαΐου η'

Ὁ ἐξ Αἰτωλίας Εὐγένιος ὁ Ἰωαννοῦλιος Ἱερομόναχος ὑμέτερος ἀδελφός.

Σχόλια

1. Εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ Ὁσίου Εὐγενίου ἀποκαλεῖ τὸν ἀποδέκτην τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἱερεμίου «ὀσιώτατον» ἐν Ἱερομονάχοις καὶ «λογιώτατον» ἐν πνευματικοῖς ἀνδράσιν. Διὰ τῆς «ὀσιότητος» υποδηλῶται ἡ ἀγιότης τοῦ βίου καὶ διὰ τῆς «λογιότητος» ἡ ἀνωτέρα παιδεία καὶ μόρφωσις αὐτοῦ.
2. τῶν ποθουμένων ἐπίτευξιν = (μὲ τὴν εὐχὴν) νὰ ἐπιτευχθῶν τα ποθούμενα, νὰ ἐκπληρωθῇ κάθε ἐπιθυμία, νὰ κατορθώσῃ ὅ,τι ἐπιθυμῇ.
3. ὁ ἄνθρωπος καὶ σωματικὸς βίος = Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ὡς βιολογικὸν ὄντος. Ἀντιδιαστέλλεται ἀπὸ τὸν πνευματικόν, ψυχικόν βίον. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐνότης ψυχοσωματικῆ.
4. πρὸς τοὺς ἀπολαυστικούς καὶ φιληδόνους ἀναφερόμενος = ὅσον ἀφορᾷ εἰς ἐκείνους ποὺ ρέπουσιν (στρέφονται) πρὸς τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὰς ἡδονάς.
5. ἡδιστος νομίζεται ἅμα καὶ πολλὰ χαριτωμένος = θεωρεῖται πάρα πολὺ εὐχάριστος καὶ πρόξενος πολλῆς χαρᾶς.
ἡδιστος: υπερθετικὸς βαθμὸς τοῦ ἐπιθέτου ἡδύς= εὐχάριστος, τερπνός.
6. ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς= ἀλλὰ δι' ἡμᾶς τοὺς ἰδίους.
7. τὰ βιωτικά καὶ ρευστὰ πράγματα = τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν καθημερινὴν διαβίωσιν, τὰ ὁποῖα καὶ παρέρχονται.
8. ἄλημα= πόνος (σωματικὸς καὶ ψυχικὸς). Ἐνταῦθα προσιδιάζει ἡ δευτέρα σημασία.
9. κατὰ τὸν ἱερὸν λόγον= Ἡ ἀναφορὰ γίνεται εἰς τὴν Παλαιάν Διαθήκην (Ἐκκλησιαστικῆς, ΙΑ' 18), ὅπου ἀναγράφεται «ὅτι ὁ ἐν πλήθει σοφίας πλήθος γνώσεως καὶ ὁ προστιθεὶς γνῶσιν προσθήσει ἄλημα». Κατὰ τὴν ἀποψιν αὐτὴν ἡ κοσμικὴ γνῶσις καὶ ἀνθρωπίνῃ σοφίᾳ μόνῃ, χωρὶς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς πάντα νουν υπερχούσης ἀγάπης, προκαλεῖ «πόνον», ἀφήνει συνεπῶς τὸν ἄνθρωπον ἀνικανοποίητον. Δηλαδή τὰ υλικά ἀγαθὰ καὶ αἱ σωματικαὶ ἀπολαύσεις μόνον δὲν ικανοποιοῦν τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἔχει καὶ πνευματικὰς ἐφέσεις καὶ μεταφυσικὰς ἀναζητήσεις.
10. Ὁ τοιοῦτος κατὰ ἀντίφρασιν μόνον θεωρεῖται καὶ λέγεται ἡδύς = Ἡ περὶ τὰ κοινὰ (τὰ βιωτικά) περιστρεφόμενη ζωὴ ἐξ ἀντιθέσεως θεωρεῖται εὐχάριστος, εἰς τὴν πραγματικότητά (κατ' οὐσίαν) δὲν εἶναι. κατὰ ἀντίφρασιν: Σύμφωνα με ἀρχαίον σχολίον «ἀντίφρασις ἐστὶ λόγος δι' ἐναντίου τὸ ἐναντίον σημαίνων, ὡς ὅταν τις τὸν τυφλὸν βλέποντα λέγῃ».
11. τῇ ἀληθείᾳ= πράγματι
12. ἐκ διαμέτρου ἀντικαθίσταται= τὸ ἐντελῶς ἀντίθετον συμβαίνει.
13. διὰ τὸ δὲν ἀπολαμβάνουσι... ἀνάπαυσιν= Δηλαδή ἡ ἐπιδίωξις τῶν βιωτικῶν (υλικῶν) ἀγαθῶν μόνον δὲν προκαλεῖ ἀπάθειαν, οὔτε (ψυχικὴν) ἀνάπαυσιν (ἀνακούφισιν).
14. πρὸ πάντων τῶν ἐπὶ γῆς καλῶν =πριν (πάνω) ἀπὸ ὅλα τὰ καλὰ (ἀγαθὰ) τῆς γῆς (τοῦ κόσμου).
15. τῶν τε ὄντων ἢ νομιζομένων = καὶ τῶν ὑπαρχόντων (υπαρκτῶν) καλῶν καὶ αὐτῶν ποὺ θεωροῦνται (ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους) καλὰ (χωρὶς πράγματι νὰ εἶναι).
16. προτίθεμαι = θέτω πρώτον, προτάσσω, θεωρῶ ὑπέρτερον.
17. τοὺς γενναίους φίλους = τοὺς εὐγενεῖς φίλους, τοὺς διαπνεόμενους ἀπὸ ἀνώτερα ιδεώδη (σταθερότητα, ἀνιδιοτέλειαν, αυτοθυσίαν)
18. μεθ' ὧν συναριθμῶ καὶ τὴν σὴν ὀσιότητα= μεταξύ τῶν ὁποίων προσμετρῶ (κατατάσσω) καὶ σε (οσιώτατε Ἱερεμία).
19. ἀγκαλὰ = παρ' ὅτι.
20. αἰσθητοὶ ὀφθαλμοί= τὰ σωματικά (τα φυσικά) μάτια.
21. νοεροί (ὀφθαλμοί) = τὰ μάτια τοῦ νου, τῆς ψυχῆς. Ἡ «νοερά ὄρασις» συνιστᾷ σημαντικὴν δύναμιν ἐπικοινωνίας τοῦ ἀνθρώπου. Πρβλ. τὸν στίχον τοῦ Σολωμοῦ: «πάντ' ἀνοιχτά, πάντ' ἄγρυπνα τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου».
22. ἡ ζῶσα φωνὴ = ὁ ζωντανὸς λόγος, δηλαδή ὅσα προφορικῶς μετέφερον εἰς τὸν Ὁσιον Εὐγένιον ὁ Δαμασκηνός.
23. πάγχρηστος = δι' ὅλα χρήσιμος, πολὺτιμος.
24. τὴν ἐξωγράφισαν εἰς τὴν πλάκαν τῆς καρδίας μου = Ἦτο τόσο ζωηρὰ καὶ ἀνεξίτηλος εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Εὐγενίου. Ἡ φράσις «ἐξωγράφισαν εἰς τὴν πλάκαν τῆς καρδίας μου» ἀνάγει εἰς τὴν Βαν πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολὴν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (Β' 3,2) γράφοντας «ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἔστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις

Συνέχεια από την 6η σελ.

- ἡμῶν».
25. καὶ μετὰ λόγου της = και μαζί σου, με την νοεράν παρουσίαν σου.
26. σημαδεύω τὰ πολλά = ως ἐπὶ το πλείστον διέρχομαι (νοερώς) μαζί σου την ημέραν μου.
27. ἐθάρρουν = εἶχα το θάρρος, ἐνόμιζα, ἤλπιζα.
28. νὰ ἀναπαύσῃ τὸν λογισμὸν = να με ἀνακουφίσῃ.
29. νὰ μὴν ἀποτύχω τοῦ ἐλπιζομένου = να μην διαφθευθῶ ως προς την ἐλπίδα να σε συναντήσω.
30. ἡ ἀγάπη σας ἄς ἔλθῃ = να ἔλθεις, ἀγαπητέ μου.
31. ἡ μόνη ἢ μετὰ τοῦ ρηθέντος Δαμασκηνοῦ = ἡ μόνος σου ἢ μαζί με τον ἱερόν Δαμασκηνόν.
32. ἄς ὑγιαίνῃ κατὰ τὸν διπλοῦν ἄνθρωπον = να εἶσαι υγιής και σωματικῶς και ψυχικῶς (ο ἄνθρωπος ως ἐνότις ψυχοσωματική).
33. εὐοδομένη καθ' ἡμέραν = με καθημερινήν εὐόδωσιν των διαβημάτων σου, προκοπήν εις τας ἐνασχολήσεις σου.
34. προκόπτουσα ἐν τοῖς καταθυμίαις = με προκοπήν σύμφωνα με τας ἐπιθυμίας σου
35. πνευματικαὶ ἀναβάσεις = η πρόοδος εις την πνευματικὴν ζωὴν, η διαρκὴς ἀνοδική (πνευματικὴ) πορεία.
36. ὑπερευχομένη αἰεὶ ... ἐν Χριστῷ = ευχόμενος πάντοτε διαπύρως ἐν ὀνόματι του Χριστοῦ υπὲρ τῶν γνωστῶν και μη γνωστῶν φίλων, δηλαδή ἢ τους γνωρίζεις προσωπικῶς ἢ ὄχι.
37. τὸ ἱερόν καὶ σεβάσιμον σκῆνος = τον ἀξιόσεβαστον εαυτον του, το ἀγαισμένον σῶμα του, την ὅλην ὑπαρξίν του.
38. ὑπέρτερον ἐπηρείας ἐχθρῶν καὶ λῖαν ἀνέπαφον = ἀνώτερον (και ἀσφαλές) ἀπὸ κάθε ἐπηρεασμὸν (και βλάβην) ἐχθρῶν (φυσικῶν και ἀοράτων), ὥστε να μὴν ἀνέπαφον (ἀπρόσβλητον).
39. εἰς περίοδον χρόνων μακρῶν = ἐπὶ πολλὰ ἔτη.
40. ὑμέτερος ἀδελφός = ἰδικός σου ἀδελφός (ἐν Κυρίῳ)

Υστερόγραφον

Ὅταν ἀναγινώσκῃ κανεὶς Ἐπιστολάς του Ὄσιου Ευγενίου διακατέχεται ἀπὸ διπλοῦν συναίσθημα: θαυμάζει τους σοφοὺς ἐκείνους Διδασκάλους του Γένους, οἱ ὁποῖοι κατὰ την ζοφερὰν περίοδον της Τουρκοκρατίας και ὑπὸ συνθήκας λῖαν δυσμενεῖς ἐδίδασκον Γράμματα, ὥστε οἱ πιστοί, ἱερωμένοι και λαϊκοί, ἠδύναντο να κατανοοῦν ἐκτὸς των ἱερῶν Κειμένων και κείμενα εις ἐξόχως ἀρχαῖζουσιν γλώσσαν. Θλίβεται δε (μέχρις ἀγανακτήσεως) δια την σύγχρονον ἐποχὴν της ἐλευθερίας και της ἀφθονίας των μέσων, κατὰ την ὁποίαν και ἱεράρχαι... εισηγούνται την μετάφρασιν της ἀπολύτως κατανοητῆς γλώσσης των Ευαγγελίων και των ὑπερόχων Ὑμνογραφικῶν Κειμένων με τὴν ... δικαιολογίαν ὅτι δεν τα κατανοοῦν οἱ πιστοί!

Ἄν το ἐπιχείρημα εἶναι βάσιμον, ὑποδηλοῦται χρεωκοπία της (προβληματικῆς) Ἐκπαιδεύσεώς μας. Ἄν λανθάνῃ διάθεσις νεωτεριστικῆ και πρόθεσις προβολῆς των εισηγούμενων, γεννᾶται προβληματισμός διὰ την πνευματικὴν μας ηγεσίαν. Και εις τας δύο περιπτώσεις το φαινόμενον ἐγκυμονεῖ κινδύνους διὰ την πνευματικὴν μας πορείαν ἰδιαίτερος εις την κρίσιμον ἐποχὴν μας, κατὰ την ὁποίαν κλονούνται και διασειόνται ἀρχαὶ και ἰδέαι, δια των ὁποίων ο λαός μας ἐπεβίωσεν, ἀνεγεννήθη και ἐμεγαλουργήσεν.

«Εξιδανικεύοντας τη νιότη μας με μνήμες νοσταλγικές & ζωντανές, τότε που δεν είχαμε σχεδόν τίποτα αλλά ταυτόχρονα τα πάντα γιατί μπροστά μας ήταν ακόμα άφθαρτα τα όνειρά μας και ο χρόνος της ζωής του καθενός μας»

Το παρελθόν υπάρχει στ' αλήθεια μόνο όσο το θυμόμαστε.

Γι' αυτό στο ταξίδι ζωής του καθενός ξεχωριστά από εμάς πρέπει να θυμόμαστε τους ανθρώπους που μας δένουν με το παρελθόν, τα πρόσωπα που πορευτήκαμε τα πρώτα Σχολικά μας χρόνια, τα πρόσωπα που μοιραστήκαμε μικρές και ανέμελες στιγμές, τα πρόσωπα που μοιραστήκαμε φωτεινές στιγμές μαζί. Χωρίς να αισθανόμαστε καμία λύπη, στενοχώρια, παρά μόνο ατέλειωτη νοσταλγία για όλες αυτές τις στιγμές.

Έτσι λοιπόν όπως σκεφτόμουν όλους τους συμμαθητές και συμμαθήτριες των χρόνων του Δημοτικού Σχολείου, όλα αυτά τα πρόσωπα της ζωής μου, μία ιδέα γοητευτική και παραμυθένια γέννησε η νοσταλγία μου: Να γινόταν λείι ένα τεράστιο γιορτινό τραπέζι όπου θα μπορούσα να καλέσω όλους τους συμμαθητές και συμμαθήτριές μου ὁποιο δρόμο και ἀν ἀκολουθήσαν στη ζωὴ τους. Να κάτσουμε να τα πούμε, να μάθω για τις ζωές τους, για τα ὄνειρά τους, για τα χρόνια που πέρασαν και για τα χρόνια που θα 'ρθουν.

Να τους πω ὅσα χρόνια κι ἀν περάσουν δεν θα βγούν ποτέ ἀπ' την ψυχὴ μας αυτές οἱ μνή-

μες γιατί με αυτόν τον μυστήριο τρόπο η ζωή μας χτίστηκε πάνω στις ἀναμνήσεις τους και τα ὄνειρα ἐκείνων των χρόνων.

Ἄν το μέλλον μοιάζει καμιά φορά ἀβέβαιο και μας δημιουργεῖ ἄλλοτε ἀγχος ἢ προσμονή, για το παρελθόν μας μπορούμε να εἶμαστε βέβαιοι, δεν ἀλλάζει πια. Εἶναι στο χέρι μας να το ἀγκαλιάσουμε και να το ἀγαπήσουμε, γιατί αυτό μας ὀρίζει, εἶναι αὐτὴ ἡ μοναδικὴ ἱστορία που κέντησε μέρα με τη μέρα την προσωπικότητά μας και τον τρόπο που αισθανόμαστε τα πάντα γύρω μας.

Ἄλλωστε ἀν τα πράγματα εἶχαν γίνεῖ ἀλλιῶς σήμερα θα ἦμασταν τελείως διαφορετικοὶ ἄνθρωποι, θα εἶχαμε χαράξει ἄλλα μονοπάτια και το βιβλίο της ζωής μας θα ἦταν γεμάτο με ἀγνωστες σελίδες. Και τελικὰ δεν εἶναι τόσο δύσκολο να δούμε ἀκόμα και τις σκοτεινές στιγμές με αἰσιοδοξία, διότι τις ἀντέξαμε και προχωρήσαμε μπροστά, ταξιδέψαμε σε ἄλλες θάλασσες χωρίς να το βάλουμε κάτω.

**Γεώργιος Βασιλείου
Χαλιμούρδας
Δημοτικός Υπάλληλος**

Σχολικό έτος 1975-1976

Δάσκαλος: Γκαραβέλλας

Α' Δημοτικού: 1. Βασούλα Η. Αλεξάκη, 2. Άννα Ι. Ιωάννου, 3. Ευαγγελία Ν. Χρήστου

Β' Δημοτικού: 4. Δήμητρα Β. Τσιώλη, 5. Χαράλαμπος Γ. Γούλας, 6. Χαράλαμπος Ηλ. Χρήστου, 7. Σπύρος Στ. Χρήστου, 8. Χαράλαμπος Κ. Κούτης

Γ' Δημοτικού: 9. Σωτήριος Θ. Τσιώλης, 10. Κων/νος Γ. Γούλας, 11. Σταυρούλα Β. Τσιώλη, 12. Βασίλειος Ι. Ιωάννου

Δ' Δημοτικού: 13. Γεώργιος Βασ. Χαλιμούρδας, 14. Παρασκευή Ν. Χρήστου, 15. Βασίλειος Αγγ. Παρθένης, 16. Σταυρούλα Γ. Αργυρίου, 17. Δέσποινα Π. Γούλα, 18. Χρήστος Απ. Παρθένης

Ε' Δημοτικού: 19. Χρήστος Β. Χαλιμούρδας, 20. Κων/νος Β. Τσιώλης, 21. Ιωάννης Β. Τσιώλης

ΣΤ' Δημοτικού: 22. Λαμπρινή Πα. Γούλα, 23. Γεώργιος Κ. Κούτης, 24. Ευσταθία Στ. Χρήστου, 25. Βασίλειος Ι. Παρθένης, 26. Χρήστος Ι. Ιωάννου, 27. Γεωργία Ηλ. Χρήστου, 28. Ευσταθία Γ. Γούλα

Πάσχα στο χωριό

Πάσχα πήγα μαζί με τους γονείς μου στην **Κουστέσα**, σε έναν συνοικισμό των Μεγ. Βραγγιανών των Αγράφων που είναι κτισμένο σε υψόμετρο 1.080 μέτρων.

Τα χωριά των Αγράφων έχουν μία πλούσια βλάστηση που δίνει μια απίστευτη ομορφιά στα ελατοσκέπαστα βουνά. Στα πιο ψηλά συναντήσαμε δρυς, οξιές, καρυδιές και σφεντάμια, ενώ πιο χαμηλά θαμνώδη βλάστηση. Αυτό που με εντυπωσίασε πιο πολύ από τα φυτά όμως ήταν τα πανέμορφα αγριολούλουδα. Στις γύρω βουνοκορφές υπήρχε κατά τόπους χιόνι.

Στο χωριό μου φτάσαμε την Μ. Πέμπτη. Μόλις φτάσαμε αρχίσαμε να βάζουμε τα αυγά κόκκινα και κόψαμε κάποια λουλούδια για να τα διακοσμήσουμε. Έπειτα βγήκα στην βεράντα και δεν σταμάτησα να βλέπω τις γυναίκες να κάνουν διάφορες εργασίες του σπιτιού όπως να ασβεστώνουν τα πεζούλια, τα σοκάκια και να ασπρίζουν τα δέντρα μέχρι εκεί που αρχίζουν να βγαίνουν τα κλωνάρια. Η μητέρα μου μού είπε ότι αυτή τη μέρα ο αρραβωνιαστικός θα πήγαινε δώρα στην αρραβωνιαστικιά του και στολισμένη λαμπάδα. Εκείνο το βράδυ πήγαμε στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στα Βραγγιανά κρατώντας μικρά, όμορφα λουλουδάκια που ονομάζονται "δακράκια" για να τα βάλουν στον επιτάφιο, όπου θα τον στολίζανε οι γυναίκες μετά τη θεία λειτουργία ψάλλοντας διάφορους εκκλησιαστικούς ύμνους.

Την **Μ. Παρασκευή** δεν στρώσαμε τραπέζι ούτε κάναμε δουλειές γιατί νοερά έχουμε μέσα

στο σπίτι τον Χριστό νεκρό. Εκείνη τη μέρα φάγαμε λαχανόπιτα και πλαστό. Το απόγευμα πήγαμε στην εκκλησία για να παρακολουθήσουμε την περιφορά του επιταφίου. Κατά τη διάρκεια της περιφοράς τέσσερις μισοφόρες ανάμεσά τους και εγώ ράναμε τον επιτάφιο με λουλούδια. Όταν γυρίσαμε πίσω στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου τέσσερα αγόρια σήκωσαν τον επιτάφιο στην είσοδο του ναού για να περάσει όλος ο κόσμος από κάτω του. Στο τέλος της ακολουθίας και όταν ο επιτάφιος έχει επιστρέψει μέσα στο ναό οι πιστοί προσκυνούν και παίρνουν ένα λουλουδάκι από πάνω του για φυλακτό.

Το **Μ. Σάββατο** από το πρωί άρχισαν οι προετοιμασίες για το Πασχαλινό τραπέζι. Οι μαμάδες συγύρισαν το σπίτι και ετοίμασαν τα πιο πολλά από τα φαγητά. Ενώ οι άντρες κουβάλησαν ξύλα, σούβλισαν το αρνί για να είναι έτοιμο και έφτιαξαν το κοκορέτσι. Όλοι είμαστε πολύ χαρούμενοι αυτή τη μέρα διότι αναστήθηκε ο Χριστός και μαζί του ζωντάνεψε και όλη η φύση αφού όλα αρχίζουν να ανθίζουν και ο καιρός ήταν υπέροχος. Το βράδυ πήγαμε στην εκκλησία με τις λαμπάδες μας για να πάρουμε το Άγιο φως. Γυρίζοντας στο σπίτι προσέχαμε να μην μας σβήσει η λαμπάδα για να ανάψουμε το καντηλάκι μας. Όταν φτάσαμε με τη φλόγα από την λαμπάδα κά-

ναμε τρεις φορές ένα σταυρό στο κατώφλι της πόρτας. Ύστερα φάγαμε την πεντανόστιμη μαγειρίτσα και τσουγκρίσαμε τα κατακόκκινα αυγά μας.

Την Κυριακή του Πάσχα πέρασα υπέροχα. Οι μαμάδες ετοίμασαν το τραπέζι ενώ εμείς τα παιδιά παίζαμε ατελείωτα διάφορα παιχνίδια. Ύστερα καθίσαμε και φάγαμε και αργότερα χορέψαμε κάποιους παραδοσιακούς χορούς.

Το Πάσχα στο χωριό πέρασα υπέροχα!!!!!!

Μάρκου Μαρκέλλα Μαρία, 12 ετών κόρη της Χρυσάνθης Αντωνίου του Κων. και του Άκη Μάρκου.

Η μονή της Αγ. Παρασκευής Βραγγιανών και ο Ευγένιος Γιαννούλης ο Αιτωλός

Ο κ. Γιάννης Καρατζόγλου

Την Κυριακή 16 Μαΐου 2010 στο Βυζαντινό Μουσείο, στα πλαίσια του 30ού Συμποσίου Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης, πραγματοποιήθηκε ομιλία του κ. **Γιάννη Καρατζόγλου**, Αρχιτέκτονος, Επίκουρου Καθηγητή Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών με θέμα: "**Η μονή της Αγ. Παρασκευής Βραγγιανών και ο Ευγένιος Γιαννούλης ο Αιτωλός**".

Ο κ. Καρατζόγλου, προβάλλοντας, πολλές εικόνες και σκαριφήματα ανέφερε αναλυτικά αρχιτεκτονικά και αγιογραφικά στοιχεία του ναού και του περιβάλλοντος χώρου και την συμβολή του **Ευγενίου Γιαννούλη** και του **Αν. Γορδίου** στην ανακαίνιση του ναού το δεύτερο μισό του 17ου αιώνα. Ακόμη ευχαρίστησε τον κ. **Αριστείδη Τσιώλη** του

Θωμά για την βοήθειά του στην καταγραφή του υλικού παρουσίασης σε πρόσφατη επίσκεψή του στα Μεγ. Βραγγιανά.

K.T.

Αγ. Ιωάννης Θεολόγος Βραγγιανών

Συνέχεια από την 1η σελ.

του χωριού την πραγματοποίηση προσκυνηματικής επίσκεψης στους τόπους όπου έζησε και κοιμήθηκε ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος (Πάτμος - Εφεσσος).

Ακολουθώντας οι παρευρεθέντες διασκέδασαν και χόρεψαν με παραδοσιακή μουσική και τραγούδια μέσα σε ωραία, ζεστή οικογενειακή ατμόσφαιρα.

K.T.

Ο ιερέας π. Παναγιώτης Τσιώλης, με προσκυνητές της μνήμης του Ιωάννου του Θεολόγου

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΓΟΥΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Γ. Γ. ΓΟΥΛΑΣ
Κ. Χ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Ο.Ε.

Γρασίου 10, 20440 Π. Βραγιά
Αθήνα, 10710 Λαζαράκι 232 06241
Τηλ.: 210.8511773, 210.3311708
fax: 210.8511284, 210.47.41.11.47
8077.255.901, fax: 210.3544295

- ΑΓΟΡΕΣ
- ΠΡΟΜΗΘΕΕ
- ΕΝΔΙΚΙΑΣΕΙΣ
- ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ
- ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΕΙΣ
- ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ
- ΚΑΤΑΕΤΗΜΑΤΩΝ
- ΑΝΤΙΠΑΡΟΧΕΣ
- ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ

